

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Ф І Л О С О Ф І Я

навчально-методичний посібник

для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 26 «Цивільна безпека»,
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»,
спеціалізації «Правоохоронна діяльність»

Харків
«Право»
2024

УДК 1:37.091.64

Н15

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 10 від 15 травня 2024 р.)*

Укладачі:

О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський

Філософія: навчально-методичний посібник для здобувачів
Н15 першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26
«Цивільна безпека», спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», спеціалізації «Правоохоронна діяльність» / уклад.:
О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський. – Харків : Право, 2024. – 36 с.

© Данильян О. Г., Дзьобань О. П., Калиновський Ю. Ю., 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ВСТУП

У досягненні цілей вищої освіти визначальна роль належить пізнавальній активності, самостійності, активним формам навчання. При формуванні знань та умінь здобувачів освіти традиційні, стереотипні, переважно вербальні засоби навчання не є вже достатньо ефективними.

Посібник призначений для покращення організації роботи здобувачів освіти при вивченні курсу філософії, здійснення більш якісного педагогічного контролю, основним завданням якого є формуючий вплив на процес навчання через встановлення зворотного зв'язку між слухачем та викладачем і одержання підсумкових результатів навчання, а також забезпечення глибокого засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, формування високої світоглядно-методологічної культури майбутніх фахівців у сфері правоохоронної діяльності.

Опанувавши курс з філософії, здобувач освіти повинен

знати:

головні ідеї та проблеми сучасної світової й вітчизняної філософії, історичні типи філософії, основні парадигми філософствування, основні етапи та особливості розвитку філософії;

основні закони, категорії, поняття і принципи філософії, особливості їх прояву в житті суспільства та юридичній практиці;

шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки з сучасними соціальними і правовими проблемами;

функції філософії у соціальному, науковому та практичному пізнанні;

умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури;

уміти:

самостійно аналізувати факти, явища та процеси в системі «людина – світ» у їх діалектичному взаємозв'язку та з урахуванням змін, що відбуваються у світі й країні;

критично оцінювати соціальні процеси, правові, політичні, економічні, історичні, екологічні, культурні, соціально-психологічні явища й події;

формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою ідеологічну та громадську позицію;

застосовувати методологію наукового пізнання до творчої діяльності та отримані знання при вирішенні професійних завдань.

Посібник буде корисним усім, хто прагне долучитися до поліфонії та плюралізму у відповідях на граничні, філософські питання людського буття, сформувати культуру власного мислення, а також виробити навички самостійного вибору належної позиції.

Для здобувачів освіти передбачено 16 годин лекцій та 16 годин практичних занять. На самостійну роботу відведено 28 години.

Форма контролю – диференційований залік.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри філософії
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 9 від 22 березня 2024 р.)

Модуль 1 СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ РОЗВИТКУ

1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві

Філософія, її предмет і структура. Наукові, методологічні та методичні основи вивчення філософії. Світогляд, його структура, риси, суспільно-історичний характер і роль у житті суспільства. Історичні типи світогляду. Філософський світогляд. Гуманізм філософії. Функції філософії. Філософія і право. Роль філософії у суспільстві, у професійній діяльності юристів.

2. Філософія стародавнього світу, середньовіччя та Відродження

Історичні передумови, час і місце виникнення філософії. Антична філософія. Ранній грецький натуралізм, висока класика, пізня класика. Джерела середньовічної християнської філософії та її основні проблеми. Специфіка типу філософування середньовіччя. Етапи розвитку середньовічної філософії та їх особливості. Реалізм і номіналізм. Гуманізм і проблема людської індивідуальності. Ренесансний антропоцентризм як апологія свободи. Філософія періоду Реформації.

3. Філософська класика (Новий час, Просвітництво, німецька класична філософія)

Концепції можливості людського пізнання. «Гносеологічні оптимісти» та агностицизм. Проблема методу пізнання. Філософське обґрунтування нової картини світу. Соціально-філософські аспекти у філософських поглядах емпіристів та раціоналістів Нового часу. Деїзм і матеріалізм у французькому Просвітництві. Вчення про природу і суспільство у філософії Просвітництва. Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII ст. Особливості та характерні риси німецької класичної філософії, її місце в історії філософської думки. І. Кант: дуалізм світу людського буття – природний і моральний. Філософія людського “Я” (Й.-Г. Фіхте). Натурфілософія Ф. Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї й діалектика Г.-В.-Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Вплив ідей німецької класичної філософії на європейську культуру. Розповсюдження ідей німецької класичної філософії в Україні.

4. Сучасна світова філософія

Основні напрями сучасної світової філософії. Позитивістська тенденція у сучасній світовій філософії. Релігійно-філософські напрями. Виникнення некласичних філософських вчень в XIX ст. Ірраціонально-гуманістичний напрям у сучасній філософії. Феноменологія. Комунікативна філософія. Філософія постмодерну.

5. Вітчизняні філософські традиції

Джерела української філософської культури. Філософська думка в культурі Київської Русі. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія – центр філософської думки в Україні. Сутність «філософії серця». Український романтизм. Київська екзистенційна філософія XX ст. Філософські ідеї в Україні у XX ст. Новітня філософія України.

Модуль 2

ОНТОЛОГІЯ, ГНОСЕОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

6. Філософський смисл проблеми буття і свідомості

Онтологія, її основні проблеми та категоріальні визначення. Типи онтологій. Філософський смисл проблеми буття, її історичне усвідомлення. Категорія буття: її сутність і специфіка. Співвідношення категорій: буття, суще, реальність, дійсність. Основні форми буття. Роль категорії «субстанція» для визначення онтологічних основ і способу буття світу. Формування науково-філософського поняття матерії. Сучасна наука про складну систему організації матерії та її властивості. Матерія і рух. Простір і час як форми існування матерії. Сучасні наукові моделі розвитку світу. Проблема свідомості у філософії. Теорії походження та сутності свідомості. Свідомість як вища форма відображення. Свідомість як субстанція. Свідомість як форма регулювання і необхідна умова життєдіяльності людини, її суспільна природа, сутність і функції. Свідомість як суб'єктивне явище. Рефлексія, розум, інтелект, мислення. Рівні психічного життя людини. Структура свідомості. Свідомість і вищі форми психічної діяльності: мислення, пам'ять, воля, емоції. Свідомість і мова. Специфіка юридичної мови. Самосвідомість. Фундаментальна роль категорії свідомості в філософії, її методологічне значення для пізнання природи, суспільства і юридичної практики.

7. Філософське вчення про розвиток і пізнання

Діалектика як вчення про розвиток і метод пізнання. Історичні форми діалектики. Об'єктивна і суб'єктивна діалектика. Діалектика як система принципів, законів, категорій. Значення законів і категорій діалектики для теоретичної і практичної діяльності юристів. Модифікація діалектики в сучасних філософських доктринах. Становлення сучасної філософської концепції розвитку. Синергетика: категорії

альний апарат, особливості, евристичний потенціал. Протилежність та взаємодоповнюваність діалектики й синергетики. Синергетика в соціальному та юридичному пізнанні. Пізнання в контексті людського існування. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Види пізнавальної діяльності: чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне. Діалектика чуттєвого і раціонального у пізнанні. Проблема істини у філософії та науці. Істина в судових рішеннях. Специфіка соціального пізнання. Проблема об'єктивної істини в соціальному пізнанні.

8. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії

Суспільство як підсистема об'єктивної дійсності. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільні відносини, їх сутність та зміст. Суспільні закони, їх особливості, класифікація і механізм дії. Сфери суспільного життя. Суспільство як відкрита система. Інформаційне суспільство як сучасна модель суспільних відносин. Проблема людини в історії філософії. Основні концепції походження людини. Антропосоціогенез, його комплексний характер. Філософська проблема природи й сутності людини. Проблема життя і смерті у філософії. Основні сфери та елементи духовного життя суспільства. Поняття суспільної свідомості. Культура як специфічна соціальна реальність. Проблема єдності та багатоманітності всесвітньої історії. Проблема спрямованості історичного процесу. Людина як суб'єкт історичного процесу. Об'єктивне і суб'єктивне в соціально-історичному процесі. Глобалістичні та антиглобалістські тенденції сучасної цивілізації.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема практичного заняття № 1

Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві

(2 години)

П л а н

1. Філософія та її предмет. Обґрунтування необхідності вивчення філософії у закладах вищої освіти.

2. Світогляд, його структура, основні історичні типи та їх сутність.

3. Специфіка філософського вирішення світоглядних питань. Головні теми філософських думок.

4. Функції філософії. Роль філософії у системі культури. Значення філософії для професійної діяльності юристів.

Рекомендована література:

1. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах: монографія / О.О. Дольська та ін. Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2021. 169 с.
2. Дзьобань О.П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.
3. Колот А.М., Герасименко О.О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.
4. Проценко О.П. Практична філософія: професійна етика та комунікативна культура: навч. посіб. . Харків: ХАІ, 2021. 79 с.
5. Сабадуха В.О. Філософія критичного мислення та прийняття рішень: підручник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. 679 с.
6. Сіверс В. Філософія творчості: підручник. Київ: НАКККиМ, 2023. 291 с.

7. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій: монографія / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2020. 344 с.
8. Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
9. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я. В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я. В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.

Тема практичного заняття №2
Філософія Античності, Середньовіччя та Відродження:
основні риси та етапи розвитку
(2 години)

П л а н

1. Загальна характеристика філософії Античності та основні етапи її розвитку.
2. Головні напрями античної філософії та їх специфіка.
3. Загальна характеристика філософії Середньовіччя та головні етапи її розвитку: апологетика, патристика, схоластика, містика.
4. Полеміка між реалізмом і номіналізмом про природу універсалій.
5. Філософія епохи Відродження та її характерні риси: антропоцентризм, гуманізм, деїзм, пантеїзм.

Рекомендована література:

1. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах: монографія / О. О. Дольська та ін. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 169 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
3. Дзьобань О. П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.

4. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
5. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
6. Історія філософії. Античність та Середньовіччя / за ред. У. Еко та Р. Федрігі; пер. з італ. О.В. Сминтини та ін. Харків: Фоліо, 2021. 554 с.
7. Кузьменко В.В., Боняк В.А., Сердюк І.А. Теоретичні основи соціальних наукових проектів античності: навчальний посібник / за ред. д-ра філос. наук, проф. В.В. Кузьменка. Дніпро: ДДУВС, 2020. 95 с.
8. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
9. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я.В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я.В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.

Тема практичного заняття №3
**Філософська класика (Новий час, Просвітництво,
німецька класична філософія)**
(2 години)

П л а н

1. Емпірико-сенсуалістична філософія Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк).
2. Філософський раціоналізм (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
3. Філософія французького Просвітництва та французький матеріалізм XVIII ст.
4. Теоретична і практична філософія І. Канта.
5. Філософія Г. Гегеля: його система і метод.
6. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Рекомендована література:

1. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
2. Дзьобань О.П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.
3. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
4. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
5. Сабадуха В.О. Філософія критичного мислення та прийняття рішень: підручник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. 679 с.
6. Сіверс В. Філософія творчості: підручник. Київ: НАКККіМ, 2023. 291 с.
7. Скомаровський В. Історія європейської філософії: нова доба: посібник. вид. 2-ге, випр. і допов. Умань: Сочинський М. М. [вид.], 2023. 519 с.
8. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
9. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я.В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я.В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.

Тема практичного заняття №4

Сучасна світова філософія

(2 години)

П л а н

1. Сучасна світова філософія: характерні риси та особливості.
2. Ірраціонально-гуманістичний напрям у сучасній філософії: філософія життя, фрейдизм, герменевтика, феноменологія, екзистенціалізм.

3. Позитивістська тенденція у сучасній світовій філософії.
4. Сучасна релігійна філософія (неотомізм, тейярдизм, персоналізм).

Рекомендована література:

1. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах: монографія / О. О. Дольська та ін. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 169 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
3. Дзьобань О. П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.
4. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
5. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
6. Колот А. М., Герасименко О. О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.
7. Соціологія права: енциклопедичний словник / Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2020. 984 с.
8. Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
9. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я. В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я. В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.
10. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту: монографія. 5-те вид., випр. і допов. Київ: КНТ, 2023. 394 с.

Тема практичного заняття № 5
Вітчизняні філософські традиції
(2 години)

П л а н

1. Філософська думка в духовній культурі Київської Русі.
2. Філософія українського Відродження та Просвітництва.
3. Філософія Г. Сковороди.
4. Українська філософія XIX – початку XX ст.
5. Сучасний розвиток філософії в Україні.

Рекомендована література:

1. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
2. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
3. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
4. Колот А.М., Герасименко О.О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.
5. Соціально-філософські проблеми модернізації українського суспільства з перспективи європейських цінностей: монографія / А.М. Єрмоленко та ін.. Київ: Наукова думка, 2021. 435 с.
6. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
7. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я.В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я.В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.
8. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій: монографія / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань,

- С. Б. Жданенко та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2020. 344 с.
9. Кирилюк О. Християнська філософія вічності та часу у творах Григорія Сковороди: монографія. Київ; Одеса: [б. в.], 2022. 171 с.
 10. Соціологія права: енциклопедичний словник / Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2020. 984 с.

Тема практичного заняття №6
Філософський смисл проблеми буття і свідомості
(2 години)

П л а н

1. Онтологія, її основні проблеми та категоріальні визначення. Типи онтології.
2. Матерія, рух, простір і час.
3. Походження свідомості: біологічні й соціальні передумови. Ідеальна природа свідомості.
4. Свідомість у структурі психіки людини. Основні компоненти і функції свідомості. Свідомість і несвідоме.

Рекомендована література:

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальна реальність і кіберпростір як атрибути сучасного суспільства. *Інформація і право*. 2020. №4 (35). С. 9–21.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальність у соціальному середовищі: просторовий модус. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія*. 2021. №1 (48). С. 34–50.

3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
4. Дзьобань О.П. Інформаційно-цифровий континуум як соціокультурний феномен: до проблеми концептуалізації. *Інформація і право*. 2024. №2 (49). С. 22–40.
5. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
6. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
7. Сабадуха В.О. Філософія критичного мислення та прийняття рішень: підручник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. 679 с.
8. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
9. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я.В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я.В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.

Тема практичного заняття №7
Філософське вчення про розвиток і пізнання
(2 години)

П л а н

1. Діалектика як учення про розвиток і метод пізнання.
2. Принципи і закони діалектики.
3. Види пізнавальної діяльності: чуттєве й раціональне, емпіричне й теоретичне та їх взаємозв'язок.
4. Практика як основа пізнання. Функції практики.
5. Проблема істини у філософії і науці. Критерії істини.

Рекомендована література:

1. Дзьобань О.П. Інформаційно-цифровий континуум як соціокультурний феномен: до проблеми концептуалізації. *Інформація і право*. 2024. №2 (49). С. 22–40.

2. Дзьобань О. П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.
3. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
4. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
5. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
6. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
7. Сабадуха В. О. Філософія критичного мислення та прийняття рішень: підручник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. 679 с.
8. Скиба Е. К. Філософські основи пізнання правової реальності: навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 131 с.
9. Соціологія права: енциклопедичний словник / Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2020. 984 с.
10. Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.

Тема практичного заняття № 8
**Філософські підходи до розуміння людини,
суспільства, історії**
(4 години)

П л а н

1. Сутність людини і сенс її життя.
2. Суспільство як система, що самоорганізується й саморозвивається.

3. Сучасні концепції суспільного розвитку: інформаційного суспільства, індивідуалізованого суспільства, неопатримоніального суспільства.

4. Культура як специфічна соціально-духовна реальність. Функції культури.

5. Концепції та напрями філософії історії: формаційна, цивілізаційна, теологічна, технократична.

Рекомендована література:

1. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах: монографія / О.О. Дольська та ін. Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2021. 169 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Права і свободи людини: інформаційний вимір. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія: збірник наукових праць*. 2023. №3 (58). С. 6–22.
3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Сучасна людина: інформаційні аспекти антропосоціогенезу. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2024. №2 (61). С. 6–27.
4. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Трансформації цінностей в інформаційному суспільстві: багатовимірність та різнопорядковість. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія*. 2020. №3 (46). С. 28–43.
5. Дзьобань О.П. Цифрова людина як філософська проблема. *Інформація і право*. 2021. №2 (37). С. 9–21.
6. Соціально-філософські проблеми модернізації українського суспільства з перспективи європейських цінностей: монографія / А.М. Єрмоленко та ін.. Київ: Наукова думка, 2021. 435 с.
7. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій: монографія / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань, С.Б. Жданенко та ін.; за ред. О.Г. Данильяна. Харків: Право, 2020. 344 с.
8. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.

ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час самостійної роботи здобувач освіти має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу до тем, що виносяться на практичні заняття.

Самостійна робота призначена для поглиблення знань здобувачів вищої освіти із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

Формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти є:

- підбір та аналітичне дослідження рекомендованої, нової навчальної та наукової літератури, опрацювання конспектів лекцій;
- підготовка до практичних занять;
- виконання практичних завдань; підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези, есе тощо);
- участь у конкурсах студентських/курсантських наукових праць; підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, виконання тестових завдань тощо);
- підготовка до диференційованого заліку та ін.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри філософії.

Види навчальних занять: лекції; практичні заняття; виконання індивідуальних пошукових завдань.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача вищої освіти до вивчення поточного матеріалу. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів

поточного контролю (ПК). Загальним об'єктом оцінювання знань здобувачів вищої освіти є відповідні частини навчальної програми дисципліни, засвоєння яких перевіряється під час ПК.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, розробка кейсів, захист есе/реферату за ініціативи здобувача освіти й ін. У ході практичного заняття здобувач освіти може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 6, 8, 10);

– контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі виконання тестових завдань тощо.

Впродовж семестру здобувачі освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й індивідуальної роботи, за якої здобувач освіти може отримати залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів здійснюється наступним чином:

Поточний контроль				Індивідуаль- на робота здобувачів	Підсумкова оцінка знань (диференці- йований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2			
п/з	тестове завдання	п/з	тестове завдання		
max 40	max 5	max 40	max 5	max 10	max 100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	8	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок.
	3	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Що таке філософія? Предмет і місце філософії у системі світоглядного знання. Основні функції філософії.
2. Поняття і структура світогляду. Історичні типи світогляду.
3. Антична філософія: особливості, періодизація та значення для формування європейської культури.
4. Головні проблеми середньовічної християнської філософії та основні етапи її розвитку. Полеміка між реалізмом і номіналізмом.
5. Гуманістичний характер та основні напрями філософії епохи Відродження. Основні ідеї епохи Реформації.
6. Емпіризм та сенсуалізм Нового часу. Проблема наукового методу, вчення про людину і суспільство (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк, Дж. Берклі).
7. Раціоналізм Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
8. Теоретична філософія І. Канта. «Коперніканський переворот» у теорії пізнання.
9. Практична філософія І. Канта: етичні та естетичні ідеї, категоричний імператив.
10. Г. Гегель, його філософська система і метод.
11. Філософія Л. Фейєрбаха, її антропологічний характер.
12. Філософія марксизму: передумови виникнення, основні ідеї та їх вплив на світову філософію й соціальну практику.
13. Ірраціоналістичний напрям сучасної філософії (А. Бергсон, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер).
14. Екзистенційна філософія, її основні ідеї.
15. Характерні риси та особливості герменевтики.
16. Фрейдизм і неофрейдизм (З. Фрейд, Е. Фромм, К. Юнг, А. Адлер, Г. Маркузе).
17. Позитивізм: характерні риси та основні етапи розвитку.
18. Сучасна релігійна філософія: неотомізм, персоналізм, тейярдизм.
19. Особливості філософської культури Київської Русі.
20. Філософія українського Відродження та Просвітництва.

21. Філософські погляди Г.С. Сковороди та їх вплив на розвиток вітчизняної філософії.
22. Українська філософія XIX–XXI століття: основні тенденції та напрями.
23. Філософський зміст категорії буття та його головні форми. Типи онтології.
24. Філософське вчення про матерію. Властивості та структура матерії. Рух як спосіб існування матерії та його форми.
25. Простір і час як форми існування матерії. Загальні та специфічні властивості простору й часу.
26. Проблема свідомості у філософії. Різноманітність тлумачень проблеми свідомості у класичній і сучасній філософії.
27. Відображення та форми його еволюції. Свідомість як вища форма відображення.
28. Біологічні та соціальні передумови походження свідомості.
29. Свідоме та несвідоме як основні компоненти психіки. Самосвідомість.
30. Структура та функції свідомості.
31. Діалектика: її історичні форми та особливості. Об'єктивна і суб'єктивна діалектика.
32. Принципи діалектики.
33. Закони діалектики.
34. Категорії діалектики та їх характеристика. Діалектичний характер парних категорій.
35. Альтернативи й модифікації діалектики.
36. Модифікації метафізичної концепції розвитку (догматизм, релятивізм, софістика, еклектика).
37. Сучасні філософські вчення про розвиток (негативна діалектика, «трагічна» діалектика, синергетика).
38. Пізнання як предмет філософського аналізу.
39. Сутність та структура пізнавального процесу.
40. Сутність агностицизму та його історичні форми.
41. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу. Поняття практики. Форми і рівні практичної діяльності. Функції практики.
42. Форми чуттєвого пізнання та взаємозв'язок між ними.

43. Раціональне пізнання, його особливості та форми.
44. Проблема істини, види істини. Істина і хибність (помилковість). Критерії істини.
45. Філософія суспільства. Розвиток поглядів на суспільство в історії філософії.
46. Сучасні концепції суспільного розвитку.
47. Суспільство як система. Соціальна структура суспільства та її елементи.
48. Сфери (підсистеми) суспільного життя (економічна, духовна, політична, соціальна).
49. Суспільні закони, їх особливості, класифікація і механізм дії.
50. Проблема людини в історії філософської думки.
51. Проблема сенсу життя людини. Основні способи обґрунтування сенсу життя.
52. Зміст понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття статусу й ролі.
53. Проблема свободи і відповідальності людини, їх взаємна обумовленість.
54. Духовне життя суспільства: поняття, сутність, структура.
55. Суспільна свідомість та її структура. Рівні суспільної свідомості. Суспільна психологія та суспільна ідеологія.
56. Форми суспільної свідомості, критерії їх розрізнення і взаємодія.
57. Культура як специфічна соціальна реальність. Структура та функції культури.
58. Формаційний підхід до розуміння історії як варіант моністичного тлумачення історичного процесу.
59. Цивілізаційний підхід до розуміння історії. Концепції локальних цивілізацій (М. Данилевський, О. Шпенглер, П. Сорокін): сутність та особливості.
60. Проблема сенсу історії (К. Ясперс, Ф. Фукуяма).

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах: монографія / О.О. Дольська та ін. Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2021. 169 с
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
3. Інформація, інновації, інтелектуальна власність та їх захист в Україні: досвід пізнання, проблеми розуміння та шляхи їх вирішення: монографія / кол. авт.: С.Г. Гордієнко, О.П. Дзьобань, В.Я. Настюк, О.В. Соснін, М.С. Гордієнко, О.С. Гордієнко; за заг. ред. С.Г. Гордієнка. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 772 с.
4. Кирилюк О. Християнська філософія вічності та часу у творах Григорія Сковороди: монографія. Київ; Одеса: [б. в.], 2022. 171 с.
5. Колот А.М., Герасименко О.О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.
6. Проценко О.П. Практична філософія: професійна етика та комунікативна культура: навч. посіб. . Харків: ХАІ, 2021. 79 с.
7. Сабадуха В.О. Філософія критичного мислення та прийняття рішень: підручник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. 679 с.
8. Сіверс В. Філософія творчості: підручник. Київ: НАКККиМ, 2023. 291 с.
9. Скомаровський В. Історія європейської філософії: нова доба: посібник. вид. 2-ге, випр. і допов. Умань: Сочинський М.М. [вид.], 2023. 519 с.
10. Соціально-філософські проблеми модернізації українського суспільства з перспективи європейських цінностей: монографія / А.М. Єрмоленко та ін.. Київ: Наукова думка, 2021. 435 с.
11. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
12. Філософія: теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я.В. Шрамко та ін.]; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я.В. Шрамка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту: монографія. 5-те вид., випр. і допов. Київ: КНТ, 2023. 394 с.
14. Information security in modern society / A. P. Getman (ed.), O. G. Danilyan, O. P. Dzeban, Y. Y. Kalynovskyi, E. A. Kalnytskyi. LAP Lambert Academic Publishing, 2023. 195 p.
15. Philosophy: Study Guide for students of the first (bachelor's) education level, of branch of knowledge 08 «Jurisprudence», specialization 081 «Law», branch of knowledge 29 «International relationships» specialization 293 «International law» / comp.: O. G. Danilyan, O. P. Dzeban, Y. Y. Kalynovskyi, E. A. Kalnytskyi. Kharkiv: Law, 2022. 40 p.
16. Philosophy: training manual for test and examination preparation / O. G. Danilyan, O. P. Dzoban, E. A. Kalnytskyi. Kharkiv : Pravo, 2022. 134 p.

Додаткова література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальність у соціальному середовищі: просторовий модус. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія*. 2021. № 1 (48). С. 34–50.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Географічний детермінізм: класичні та посткласичні концепції. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія: збірник наукових праць*. 2023. № 1 (56). С. 6–23.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища: філософські аспекти розвитку. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2024. № 1 (60). С. 6–24.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Права і свободи людини: інформаційний вимір. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права,*

- політологія, соціологія: збірник наукових праць. 2023. №3 (58). С. 6–22.
5. Данильян О., Дзьобань О. Інформаційне суспільство: амбівалентність динаміки розвитку. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*, 2020. С. 39–49. № 1. URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/article/view/8>.
 6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Сучасна людина: інформаційні аспекти антропосоціогенезу. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2024. № 2 (61). С. 6–27.
 7. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальна реальність і кіберпростір як атрибути сучасного суспільства. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 9–21.
 8. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Трансформації цінностей в інформаційному суспільстві: багатовимірність та різнопорядковість. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія*. 2020. № 3 (46). С. 28–43.
 9. Дзьобань О. П. Інформаційно-цифровий континуум як соціокультурний феномен: до проблеми концептуалізації. *Інформація і право*. 2024. № 2 (49). С. 22–40.
 10. Дзьобань О. П. Цифрова людина як філософська проблема. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С. 9–21.
 11. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
 12. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
 13. Історія філософії. Античність та Середньовіччя / за ред. У. Еко та Р. Федрігі; пер. з італ. О. В. Сминтини та ін. Харків: Фоліо, 2021. 554 с.
 14. Кузьменко В. В., Боняк В. А., Сердюк І. А. Теоретичні основи соціальних наукових проєктів античності: навчальний посібник / за ред. д-ра філос. наук, проф. В. В. Кузьменка. Дніпро: ДДУВС, 2020. 95 с.

15. Скиба Е. К. Філософські основи пізнання правової реальності: навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 131 с.
16. Соціологія права: енциклопедичний словник / Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2020. 984 с.
17. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій: монографія / О. Г. Данильян, О. П. Дзюбань, С. Б. Жданенко та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2020. 344 с.
18. Bytiak Y. P., Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalynovskyi Y. Yu., Finin H. I. Cyberspace and virtual reality as characteristics of the information society. *Revista Inclusiones*. 2021. Vol. 8. № 1. P. 332–349.
19. Bytiak, Y., Danilyan, O., Dzeban, A., Kalinovsky, Y., Chalapko, V. Information society: the interaction of tradition and innovation in communicative processes. *Amazonia Investiga*. 2020. Volume 9. Issue 27. P. 217–226.
20. Danilyan O., Dzeban O., Kalynovskyi Y. Social instability as a global trend of the modern world. *Cogito*. 2022. Vol. XIV. Iss. 3. P. 141–161.
21. Danilyan O., Dzoban O., Kalynovskyi Y. Digital man as a product of the information society. *Cogito. Multidisciplinary research journal*. 2023. Vol. XV. № 1. P. 142–158.
22. Danilyan O., Dzoban O., Kalynovskyi Y., Saltanov M. Value aspects of the safe existence of social systems in an unstable world. *Cogito*. 2023. Vol. XV. № 4. P. 60–78.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.

Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>.

Офіційний веб-сайт українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>.

Офіційний веб-сайт інституту філософії імені Г. С. Сковороди. URL: <http://www.filosof.com.ua/>.

СЕНМК

Стандартизований навчально-методичний комплекс кафедри філософії. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/120-kafedra-filosofii.html>.

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Філософія». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1197>.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 2,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Модулів – 2		Період підготовки: 2022 – 2025
Загальна кількість годин – 60	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	семестр
		1
Тижневих годин: аудиторних – 2–4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2–6.	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	Лекції
		16 год.
	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Практичні заняття
		16 год.
		Самостійна робота
		28 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань – диференційований залік

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Обсяг у годинах			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	6	2	2	2

№ з/п	Тема	Обсяг у годинах			
		Усьо- го	У тому числі		
			Лек- ції	Прак- тичні за- няття	Самостій- на робота
2.	Філософія Античності, Середньовіччя та Відродження: основні риси та етапи розвитку	6	2	2	2
3.	Філософська класика (Новий час, Просвітництво, німецька класична філософія)	8	2	2	4
4.	Сучасна світова філософія	8	2	2	4
5.	Вітчизняні філософські традиції	6	2	2	2
6.	Філософський смисл проблеми буття і свідомості	8	2	2	4
7.	Філософські вчення про розвиток і пізнання.	8	2	2	4
8.	Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії	10	2	2	6
.	Усього:	60	16	16	28

ЗМІСТ

Вступ	3
Програма навчальної дисципліни «Філософія»	5
Модуль 1	
СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ РОЗВИТКУ	5
1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	
2. Філософія стародавнього світу, середньовіччя та Відродження	5
3. Філософська класика (Новий час, Просвітництво, німецька класична філософія)	6
4. Сучасна світова філософія	6
5. Вітчизняні філософські традиції	6
Модуль 2	
ОНТОЛОГІЯ, ГНОСЕОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ	7
6. Філософський смисл проблеми буття і свідомості	7
7. Філософське вчення про розвиток і пізнання	7
8. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії	8
Плани практичних занять	9
Форми самостійної роботи	19
Організація оцінювання знань здобувачів освіти	19
Контрольні питання для підготовки до заліку	22
Список літератури	25
Опис навчальної дисципліни	30
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи	30

Навчальне видання

У к л а д а ч і:

Данильян Олег Геннадійович
Дзьобань Олександр Петрович
Калиновський Юрій Юрійович

Ф І Л О С О Ф І Я

навчально-методичний посібник

для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 26 «Цивільна безпека»,
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»,
спеціалізації «Правоохоронна діяльність»

Відповідальний за випуск *О. Г. Данильян*

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 30.05.2024. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 2,4. Обл.-вид. арк. 1,3. Тираж 100 прим.

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

Е-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

Е-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017

Для нотаток

Для нотаток